

Kirje

29.4.2026

VN/36213/2025
VN/36213/2025-OKM-30

Jakelussa mainittu

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislainsäädännön osaksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö lausuu seuraavaa.

1 luku Yleiset säännökset

Säädettäväksi esitettävä laki parantaa edellytyksiä toteuttaa kaikille käyttäjille soveltuvaa ympäristöä. Se poistaa nykyisin voimassaolevasta lainsäädännöstä merkittävän puutteen säätämällä sellaisia toimista, joilla parannetaan yleisten alueiden terveellisyyttä, turvallisuutta, viihtyisyyttä, palvelujen saatavuutta. Laki parantaa kaikkien ikä- ja väestöryhmien yhdenvertaisuutta ympäristössä toimimiselle ja virkistytymiselle.

Esitetyt uudet säännökset kulttuuriympäristön vaalimisesta ja huomioon ottamisesta yleisten alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa ovat kannatettavia.

3 §:ssä määritellään kohdassa 1 *kunnan yleinen alue* ja kohdassa 8 *muu yleinen alue*. Molemmat käsitteet ovat sisällöltään lähes yhteneviä ja koskevat asemakaavassa kunnan omistukseen ja hallintaan osoitettua aluetta. Näiden eri käsitteiden sisällön ero ei riittävän selvästi käy ilmi laista tai sen perusteluista. Jos näillä käsitteillä on toisiinsa nähden joku ero lakia sovellettaessa, tulisi se käydä laista selkeästi ilmi. Olisi käytettävyyden vuoksi myös hyvä, jos ne olisi kirjattu peräkkäisiin kohtiin.

3 luku Suunnittelu

On erinomaista, että 10 §:ssä asetetaan selkeästi vaatimus, että kunnan yleinen alue olisi aina suunniteltava siten, että se olisi toimiva, turvallinen, terveellinen ja viihtyisä sekä sopeutuisi asemakaavan mukaiseen ympäristöönsä ja että lisäksi aluetta suunniteltaessa olisi edistettävä esteettömyyttä ja käytettävyyttä.

Kulttuuriympäristöarvoihin liittyvien kysymysten selvittämisessä ja huomioimisessa ei kuitenkaan ole tunnistettu alueellisten vastuumuseoiden museolain (314/2019) mukaista tehtävää ja asiantuntevasta. Alueellisten vastuumuseoiden rooli osana suunnitteluprosessia tulee ottaa huomioon ja täten varmistaa asiantuntijuuden hyödyntäminen. Museolain 7§ 2 momentin mukaan alueellisen

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.okm@gov.fi

vastuumuseon tehtävänä on toimialueellaan toimia kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijana, joka antaa lausuntoja, osallistuu asiantuntijana viranomaisneuvotteluihin ja antaa neuvontaa, sekä kehittää ja edistää kulttuuriympäristön vaalimista, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriympäristötiedon digitaalista tallentamista ja saatavuutta.

10 §:n 4 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä esteettömyyden ja käytettävyyden edistämisestä alueen mitoituksen, tasoerojen, materiaalien, opasteiden sekä varusteiden suunnittelussa. Jotta lailla saavutettaisiin sille asetetut tavoitteet tulisi laatia sellainen asetus, joka vastaisi sisällöltään valtioneuvoston asetusta rakennuksen esteettömyydestä (241/2017) ja ympäristöministeriön asetusta rakennuksen käyttöturvallisuudesta (1007/2017).

6 luku Kunnossapito

30 §:n 5 ja 31 §:n 5 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuudesta ja 36 §:n 5 momentissa säädettäisiin ympäristöministeriön asetuksenantovaltuudesta. Jotta lailla saavutettaisiin sille asetetut tavoitteet tulisi laatia sellainen asetus, joka vastaisi sisällöltään valtioneuvoston asetusta rakennuksen esteettömyydestä (241/2017) ja ympäristöministeriön asetusta rakennuksen käyttöturvallisuudesta (1007/2017).

7 luku Tekniset verkot

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle.

Lupamenettelyn osalta tulee tarkastella luvan suhdetta muinaismuistolakiin (295/1963) ja varmistaa, että muinaismuistolain vaatimukset tulevat huomioitavaksi yleisillä alueilla kunnan luvalla suoritettävien töiden yhteydessä.

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ.

Luvussa 8 määrätään yleisten alueiden tilapäisten käyttöä koskevista määräyksistä, joita kunnat voivat määrätä esimerkiksi tilapäisen rakentamistyömaan merkitsemisestä, tilapäisistä liikennejärjestelyistä ja niiden esteettömyydestä tai käytettävistä materiaaleista. Erilaisilla kunnilla on erilaisia tarpeita, mutta olisi toivottavaa, että tilapäistä käyttöä koskevat määräykset, jotka tapauskohtaisesti voivat koskea pitkää, jopa usean vuoden pituista ajanjaksoa, ja jotka voivat ajanjakson kuluessa vaikuttaa yleisen alueen käytettävyyteen, turvallisuuteen ja esteettömyyteen merkittävästi, voitaisiin määrittellä laissa esitettyä velvoittavammin.

12 luku Erinäisiä säännöksiä

83 §:ssä on säädetty erikseen alueellisten vastuumuseoiden muutoksenhakuoikeudesta yleisten alueiden suunnitelmien osalta. Alueelliset vastuumuseot tulee huomioida tämän lisäksi myös lain muissa prosesseissa, kuten kulttuuriympäristöarvoiltaan merkittävien yleisten alueiden suunnittelussa.

Perusteluosiossa todetaan, etteivät alueelliset vastuumuseot ole viranomaisia. Esitetyn lain puitteissa tulee kuitenkin varmistaa alueellisten vastuumuseoiden edellytykset suorittaa museolain mukaiset kulttuuriympäristön asiantuntijatehtävät tehokkaalla ja vaikuttavalla tavalla. Epäselvyyttä saattaa aiheuttaa myös se, että muun muassa rakentamislainsäädännössä (751/2023) alueelliset vastuumuseot on määriteltävä Museoviraston ohella museoviranomaisiksi. Ympäristöministeriön hallinnonalan lakien muodostama kokonaisuus tulisi olla selkeä ilman tulkintavaikeuksia alueellisten vastuumuseoiden osalta.

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Laki poistaa nykyisin voimassaolevasta lainsäädännöstä merkittävän puutteen säätämällä sellaisista toimista, joilla parannetaan yleisten alueiden terveellisyyttä, turvallisuutta, viihtyisyyttä, palvelujen saatavuutta. Laki parantaa kaikkien ikä- ja väestöryhmien yhdenvertaisuutta ympäristössä toimimiselle ja virkistytymiselle.

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö huomauttaa, että hallituksen esityksessä ei ole lainkaan käsitelty esitettävän lain mukaisten menettelyiden suhdetta muinaismuistolakiin (295/1963). Esitettävässä laissa tulee varmistaa muinaismuistolain huomioon ottaminen lain mukaisissa menettelyissä mukaan lukien uusi sijoittamislupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille.

Luvussa 12.4. Vastuu ympäristöstä kulttuuriympäristöön liittyvien kansainvälisten sopimusten yhteydessä tulee tarkastella myös Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskevaa yleissopimusta (SopS 19/1987), Eurooppalaista yleissopimusta arkeologisen perinnön suojelusta (SopS 26/1995) ja Euroopan neuvoston puiteyleissopimusta kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä (49/2018).

Kansliapäällikkö

Heidi Backman

Neuvotteleva virkamies

Merja Niemi

Jakelu

YM Ympäristöministeriö

VN/36213/2025-OKM-30

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: